

Bemærkninger til forslaget

Straffelovrådet afgav i december 1996 en udtalelse vedrørende aktindsigt i sager om straffuldbyrdelse. I denne udtalelse foreslår et stort flertal af Straffelovrådets medlemmer, at forvaltningslovens § 9 om partsaktindsigt samt § 24 om begrundelse ændres som anført i dette forslag.

Udtalelsen er optrykt som bilag 3 til Straffelovrådets betænkning nr. 1355/1998 om en lov om fuldbyrdelse af straf m.v. Det fremgår af udtalelsen, at baggrunden for forslaget er, at kriminelle, der f.eks. i kraft af tilhørsforhold til bestemte grupper indtager en magtposition, udgør et særligt problem i fængslerne. Samtidig bliver der peget på et behov for, at fængselsmyndighederne kan foretage en række dispositioner for at modvirke tendensen til, at disse kriminelle bliver »overfanger« i fængslet, f.eks. anbringelse i lukket afsoningsinstitution og flytning mellem institutionerne. For at tilvejebringe det fornødne oplysningsgrundlag for sådanne dispositioner er det nødvendigt, at Direktoratet for Kriminalforsorgen modtager oplysninger fra andre indsatte. Den indsatte, som sagen vedrører, har som udgangspunkt krav på aktindsigt i disse afgørelser. Dette forhold kan bl.a. føre til, at kriminalforsorgen ikke kan få disse oplysninger fra medindsatte, fordi de frygter, at deres identitet bliver oplyst i forbindelse med, at der gives aktindsigt.

Kriminalforsorgen oplyser desuden, at stærke indsatte i særlig grad undgår disciplinærstraf, fordi ingen medindsatte tør afgive forklaring i forbindelse med disciplinærafhøring. Risikoen for repressalier indebærer, at kriminalforsorgen kun modtager oplysninger fra medindsatte om stærke indsatte, hvis der stilles absolut garanti for anonymitet. Kravet om anonymitet har sammenhæng med, at de medindsatte frygter, at de stærke indsatte ved at anmode om aktindsigt i deres sag får kendskab til, at de medindsatte har givet belastende oplysninger om de pågældende.

Baggrunden for at udelade oplysninger fra aktindsigt er således hensynet til at beskytte medindsatte, som har givet oplysninger til sagen. Yderligere kan der også være et beskyttelseshensyn i forhold til fængselspersonale og deres familier, idet der er eksempler

på, at disse har været udsat for trusler som følge af personalets afgivelse af belastende rapporter eller udtalelser.

Selv om de nugældende regler i forvaltningslovens § 15 giver mulighed for at begrænse retten til aktindsigt efter en konkret vurdering, viser udviklingen på området, at de medindsatte af frygt for repressalier er tilbageholdende med at give belastende oplysninger om stærke indsatte. En sådan tilbageholdenhed kan indebære, at kriminalforsorgen mangler det nødvendige grundlag for bl.a. at træffe hensigtsmæssige afgørelser om anbringelse og om overførsel af indsatte. Herved afskæres kriminalforsorgen fra at sikre de indsatte den nødvendige beskyttelse imod de stærke indsattes styring af de medindsatte gennem vold, trusler, chikane m.v.

Baggrunden for forslaget er særdeles alvorlig, nemlig den uheldige udvikling i nogle af afsoningsinstitutionerne, hvor bestemte grupper af indsatte har skabt sig en magtposition, som forringer de andres afsoningsforhold i en sådan grad, at det er nødvendigt at træffe modforanstaltninger.

Hverdagen i fængslerne er blevet mere rå. De stærke indsattes andel er steget nogle steder, og man oplever voldstilfælde og mange stofmisbrugere. Forslagsstillerne ønsker ikke at være passive tilskuere til, at de få stærke indsatte tyranniserer de andre indsatte, personalet og deres pårørende.

Kriminalforsorgen skal have mulighed for at opretholde orden og sikkerhed i fængslerne, så de indsatte ikke udsættes for overgreb fra andre indsatte, der i kraft af deres person eller deres tilhørsforhold til bestemte grupper indtager en særlig magtposition.

De gældende regler betyder, at kriminalforsorgen ofte ikke får de tilstrækkelige oplysninger for at kunne træffe de afgørelser, der er nødvendige for at kunne opretholde orden og sikkerhed i fængslet, og herved forhindres kriminalforsorgen i at sikre de øvrige indsatte mod vold, trusler og anden chikane.

Dertil kommer, at denne retstilstand også medfører, at fængselsfunktionærer og deres familier undertiden udsættes for trusler og chikane, fordi personalet har